

Samfunnsutvikling - Kommunal veiledning plan

Grue kommune
Postboks 94

2261 Kirkenær

Deres ref:
21/300

Vår ref:
2022/10787-2
Hanne Thingstadberget, Plan
Hilde Bjørnstad, Samferdsel
Agnethe Jovall, Kulturarv
Tina Amundsen, Kulturarv

Dato:
04.08.2022

Svar ang. høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for revidering av kommuneplanens arealdel - Grue kommune

Vi viser til oversendelse datert 20.05., med opprinnelig svarfrist 04.07., avtalt utsatt til 18.07.2022. Pga. ferieavvikling er uttalelsen dessverre forsinket. Saken omhandler varsel om oppstart og høring/offentlig ettersyn av forslag til planprogram for revidering av kommuneplanens arealdel for Grue kommune.

I forbindelse med arbeidet med revidering av arealdelen er det et mål for kommunen å harmonisere denne med samfunnsdelen som ble vedtatt 14.12.2020. Dette innebærer å ta opp prioriteringene fra samfunnsdelen og implementere de arealmessige konsekvensene av denne. Med kommunens demografiske utfordringer er det også viktig for kommunen å vurdere forhold omkring boligutbygging som bidrar til bolyst og tilflytting, herunder spørsmål om valg av type boliger og plassering av disse med tanke på behov i befolkningen. I tillegg er etterspørsel etter tomter til fritidsboliger også et viktig tema som en må finne svar på ut fra et bærekraftsperspektiv. Klima- og miljøspørsmål berører også Grue kommune. Dette gjelder særlig hvordan kommunen skal forebygge uønskede konsekvenser av klimaendringene, og hvordan Gruesamfunnet kan disponere arealene og tilrettelegge på en måte som sikrer bærekraftige løsninger. Grue har et næringsliv som er i stadig utvikling. For å imøtekomme behov og sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling må denne tematikken vurderes i arealplanarbeidet. Gjeldene arealplan har bestemmelser som ikke i tilstrekkelig grad har redusert antall dispensasjonssaker. Kommunen ser derfor et behov for å gjennomgå bestemmelser og retningslinjer, slik at disse blir i tråd med ønsket praksis.

Kommunen har plukket ut et sett sentrale temaer i forbindelse med revidering av kommuneplanens arealdel. Dette er temaer som vil bli behandlet og vurdert i planarbeidet. I planprogrammet stilles det spørsmål som skal utredes og som skal være besvart når arealplanen er ferdig behandlet. Grue kommunes ambisjon er å drive en bærekraftig arealforvaltning og å bevare natur- og miljøverdiene i kommunen. Arealplanen skal bidra til å realisere denne ambisjonen. Temaene nedenfor er kommunens prioriteringer i forbindelse med revidering av kommuneplanens arealdel.

Arealforvaltning

En av de største utfordringene i Grue er et raskt synkende befolkningstall, økning i antall eldre og lave fødselstall. Samtidig vet en at flere store bedrifter har behov for nye ansatte og

ny kompetanse på grunn av ekspansjon i virksomheten og høy alder i arbeidsstokken. Dersom nye arbeidstakere skal kunne bosette seg i kommunen, forutsetter det tilgjengelige boliger eller boligtomter. Hensynssoner går på tvers av arealformålene og avgrensner områder der spesielle hensyn skal vektlegges i den videre planleggingen. Det skal innarbeides hensynssoner for områder med fare for flom, områder som er båndlagt etter naturvernloven (Naturmangfoldloven), områder som båndlegges for regulering med sikte på bevaring og områder hvor gjeldende reguleringsplan skal gjelde.

Klima og miljø

Grue kommune har vedtatt å følge opp og realisere Kongsvingerregionens Regionale Miljø- og klimastrategi 2018 – 2030 med mål om at Kongsvingerregionen er klimanøytral i 2030, og at kommuneorganisasjonene er klimanøytrale i 2025.

Blå- og grønnstruktur

Med blå-grønnstruktur menes et sammenhengende, eller tilnærmet sammenhengende vegetasjonspreget område som ligger innenfor eller i tilknytning til bebyggelse/tettsted.

Sentrumsutvikling, boligbygging

I kommuneplanens samfunnsdel er det satt mål om å tilrettelegge for attraktive bomuligheter, og det er fastsatt strategier som skal bidra til levende grender, at eldre innbyggere kan bo hjemme lengst mulig, og det er ønske om å skape et universelt utformet samfunn.

Sentrumsutvikling, Kirkenær og grendene

Å styrke Kirkenær som kommunesenter og samtidig bevare levende grender forutsetter at det tas bevisste valg når det gjelder utviklingsretning. I dette arbeidet inngår også styring av byggeskikken og bevaring av eksisterende steds karakter.

Boligbygging

Grue kommune ønsker å kunne tilby ulike typer boligområder i kommunen, med både mulighet for å bo sentrumsnært med kort veg til arbeid, skole og andre tjenester eller å bo mer spredtbygd.

Fritidsbebyggelse

I arealplanen skal det vurderes behov for areal til fritidsbebyggelse. Samlet bør arealet som avsettes dekke behovet i planperioden

Næringsutbygging

I samfunnsdelen er det uttrykt en ambisjon om å tilrettelegge for et variert tilbud av næringsstomter og næringsarealer. Det påpekes også viktigheten av å ta større hensyn til plassering av næringsvirksomhet, av miljøhensyn for innbyggerne og tettstedet, for å redusere bilbruk og for å øke tilgjengeligheten for næringsvirksomhetene.

Utbyggingsretninger, utbyggingsavtale

Det kan inngås utbyggingsavtale mellom kommunen og grunneier eller utbygger om utbygging av et område, som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet jfr. plan- og bygningsloven ang. gjennomføring av kommunal arealplan. Planbestemmelsene kan inneholde rekkefølgekrav for utbygging. Dette er bestemmelser om tiltak som må utføres før man kan igangsette utbygging, få midlertidig brukstillatelse eller få ferdigattest for et område eller en tomt.

Infrastruktur

Et viktig bidrag for å drive en bærekraftig arealforvaltning og å bevare natur- og miljøverdiene i kommunen handler om å utvikle en god infrastruktur.

Samferdsel

Grue kommune har som mål å få økt bruk av sykkel som framkomstmiddel. Det er også en ambisjon å få økt bruk av kollektivtransport. Bane Nor har planer om opprusting av Solørbanen. Det må tas hensyn til disse planene i arealplanleggingen.

LNF-områder

I gjeldende arealplan er det tilrettelagt for noe spredt bolig- og fritidsboligbygging. Omfanget og lokaliseringen av dette må vurderes på nytt i revidering av planen. Gjennom planbestemmelsene må det sikres at spredt bolig- og fritidsbebyggelse ikke kommer i konflikt med landbruksinteresser eller natur- og verneverdier.

Historie, kulturminner og identitet

Grue har en kulturmiljøplan som synliggjør de ulike kulturminnene i kommunen, både tradisjonelt anerkjente kulturminner og nye typer kulturminner. Kulturmiljøer er viktige ressurser for samfunnet og er viktige i en bærekraftig utvikling. De er også viktige identitetsbærere og utgjør kilder til kunnskap, opplevelse og verdiskaping. I revideringsarbeidet er det viktig å legge inn kulturminner og hensynssoner i plankartet.

Fylkeskommunens merknader

Ang. plan- og samferdselsfaglige forhold

Generelt

Fylkeskommunen ser positivt på det igangsatte arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel, og det foreliggende planprogrammet synes som et godt utgangspunkt for arbeidet som skal gjøres. En målrettet gjennomgang av tematikk knyttet til arealforvaltningen er viktig dersom arealplanen skal bli et reelt styringsverktøy for kommunen, samtidig som det vil skape en forutsigbarhet for befolkningen, utbyggingsaktører og næringslivet generelt.

Spørsmålet om hvordan man gjennom arealplanleggingen kan øke attraktiviteten for boligbygging og bosetting er vesentlig. Dette vil dreie seg om både lokalisering og type boliger. Likeså er det viktig å se på hvilke prinsipper som skal gjelde for utvikling av Kirkenær sentrum kontra grendene. Hvordan arealdisponeringen og -fordelingen skal være mellom bolig, næringsbygg, handel og service, hyttetomter, offentlige bygg og veg er vesentlige forhold å avklare. Når det gjelder tomter for fritidsboliger er det viktig å se behov og etterspørsel i sammenheng. Å avsette en stor tomtereserve uten markedsinteresse er u hensiktsmessig. Å legge kriterier til grunn for avsetting av arealer til hyttebygging er et godt grep.

En bærekraftig forvaltning av kommunens «grønne» arealer er viktig, både i stor og liten målestokk. Grønnstruktur i sentrale områder er viktig og bidrar til god leve- og bokvalitet, mens badeplasser, rasteplasser, stier, turløyper og sykkelveier er viktige elementer i forhold til fysisk aktivitet og folkehelseperspektivet.

Samordnet bolig- areal og transportplanlegging

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging må legges til grunn for arealplanleggingen i kommunen. Utbyggingsmønster og transportsystem skal fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder. I den forbindelse er det viktig, som det beskrives i planprogrammet, å styrke Kirkenær som kommunesenter. Samtidig er det ønskelig å bevare levende grender, noe som forutsetter at det tas bevisste valg for å oppnå en god utviklingsretning. Tilrettelegging for «riktige» boligtyper (leiligheter eie/leie, eneboliger i felt, spredte boliger etc.) på «riktige» steder i kommunen er en del av denne vurderingen. Dette vil også være et bidrag til at flere kan gå, sykle eller reise kollektivt til og fra sine

daglige gjøremål. Det er samtidig viktig at det legges til rette for trygg skolevei og trafikksikre tilbud for myke trafikanter.

Spredt boligbebyggelse

Vi mener at det er behov for detaljerte planbestemmelser i kommuneplanens arealdel for lokalisering av boliger i spredte strøk. Planbestemmelser og retningslinjer må utformes på en slik måte at kommunen har anledning til å styre hvor boligene kan lokaliseres og eventuelt avvise dispensasjoner som ikke fremmer god utvikling.

For utstrakt spredt boligutbygging er ikke i tråd med Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP), og er i konflikt med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Vurdering av presedensvirkning er vanskelig i slike saker. Kommunen bør ha en bevisst vurdering av spredt boligbygging i forhold til punkt 4.3 i SPR-BATP sier at det i områder med lite utbyggingspress, og hvor lokale myndigheter vurderer det som nødvendig for å øke attraktiviteten for bosetting, kan det planlegges for et mer differensiert bosettingsmønster.

Gående, syklende og kollektivtrafikk

Det er positivt at kommunen i planprogrammet presiserer at det er et mål å få økt bruk av sykkel som framkomstmiddel, samt at det er en ambisjon å få økt bruk av kollektivtransport. Dette fordrer god samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Rekkefølgekrav

I forbindelse med vurdering av nye utbyggingsområder i kommunen, må det tas inn i bestemmelsene nødvendige rekkefølgekrav om tiltak som ivaretar trafikksikkerhet, gående, syklende og kollektivtrafikken.

Forhold til vegnettsplan

Vedrørende byggegrense- og avkjørselsbehandling langs fylkesveg, ber vi om at det tas inn som retningslinjer (ikke bestemmelser) at dette skal behandles etter til enhver tids gjeldende Vegnettsplan for Innlandet fylkeskommune.

Ang. klima- og miljømessige forhold

Det er positivt at man i planprogrammet ønsker å vurdere hvordan man kan synliggjøre et arealregnskap i planen. Arealendringer er den viktigste påvirkningsfaktoren for naturmangfoldet i Norge i dag. Påvirkningen på truet natur er trukket frem i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023. Videre har Kommunal- og distriktsdepartementet anbefalt at kommunene utarbeider et arealregnskap som del av kommuneplanarbeidet.

Et arealregnskap kan benyttes både som kunnskapsgrunnlag og som planleggingsverktøy. Det kan gi økt bevissthet om konsekvensene av arealendringer. Samtidig gir det kommunen en oversikt over hva som finnes av tilgjengelige utbyggingsmuligheter i områder som er planmessig avklart, slik at man kan gjøre alternativvurderinger for å unngå tap og nedbygging av særlig verdifulle arealer.»

Ang. vannmiljø

Fylkeskommunens skal være med på å fremme bærekraftig utvikling i regionen – blant annet ved å bidra til å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning. En viktig del av klima og miljø er forvaltningen av naturverdiene i kommunen. Det er viktig at kommunen ivaretar både lokale-, regionale-, nasjonale- og internasjonale forpliktelser og målsetninger i forvaltningen av naturverdiene. Vi forventer at det utarbeides bestemmelser som ivaretar vassdragsmiljø, kantvegetasjon og

byggeforbudssoner, og at det legges opp til en arealbruk som hensyntar vassdrag og vassdragsnære arealer. Vi viser til fylkeskommunens nettsider for relevante planer og føringer som må ligge til grunn for arbeidet.

Regional vannforvaltningsplan:

Arealet til Grue kommune ligger i Västerhavet og Innlandet- og viken vannregion, og innenfor de to vannområdene Glomma og Røgden – Norsälven. Regional vannforvaltningsplan i vannregion Glomma 2016-2021 er gjeldene for område. Denne planen er under revisjon, og vil fra høsten 2022 bli regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion.

Vannforskriften setter miljømål for alle vannforekomster, og den regionale vannforvaltningsplanen er et verktøy for å følge opp vannforskriften og oppnå miljømålene som er satt. Alle planforslag og tiltak etter pbl § 1-6 som berører overflatevann og grunnvann skal vurderes etter miljømålene som er fastsatt i regional vannforvaltningsplan. For å sikre at dette blir ivaretatt og at arbeidet etter vannforskriften blir fulgt opp og synliggjort, er det viktig at regional vannforvaltningsplan inkluderes i kommuneplanens arealdel. De regionale vannforvaltningsplanene gir føringer for vannforvaltningen i kommunene, og skal bidra til å samordne og styre arealbruk på tvers av kommune- og fylkesgrensene. Dersom miljømålene fravikes, kan dette gi grunnlag for å fremme innsigelse. Kommuneplanens arealdel angir hovedtrekkene i arealdisponeringen, og gir rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som skal settes i verk. Regional vannforvaltningsplan og fastsatte miljømål må derfor inkluderes og være retningsgivende på kommuneplannivå på samme måte som andre regionale føringer. Dette både for å sikre at det ikke legges opp til tiltak som reduserer miljøtilstanden eller medfører at miljømålet ikke nås, men også for å sikre at vannforskriftens krav hensyntas i kommunens øvrige planverk. Vi foreslår følgende bestemmelse: **«Miljøtilstand i vassdrag:** Alle planforslag og tiltak etter pbl § 1-6 som berører overflatevann eller grunnvann skal vurderes etter fastsatte miljømål i gjeldende regional plan for vannforvaltning og vannforskriften §§ 4-7. Planforslag og tiltak som medfører at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes skal vurderes etter § 12 i vannforskriften». Databasen vann-nett (Vann-nett.no) viser miljøtilstanden til vannforekomster og gir viktig grunnlagsdata for planarbeidet.

I ny regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken vannregion 2022-2027 er det utarbeidet retningslinjer om arealplanlegging. For mer informasjon om vannmiljø i arealplanlegging les mer [her](#), eller som vedlegg til ny regional vannforvaltningsplan.

Byggeforbudssone:

Formålet med byggeforbudssonene til vassdrag er å sikre allmennhetens tilgang til strandsona og vassdraget, samt ivareta verdier knyttet til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og biologisk mangfold i vassdragsnære områder. Grue kommune har i eksisterende arealdel «Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsoner» en byggeforbudssone på 100 meter. Vi mener at denne bestemmelsen er god og ønsker at denne skal videreføres til den reviderte kommuneplanen. For mindre bekker kan det refereres til paragraf om hensynssoner flom (H320).

Kantvegetasjon:

Arealdelen må inneholde bestemmelser som sikrer ivaretagelse av vassdragsmiljøet. Dette innebærer blant annet at kantvegetasjon må sikres i en slik utstrekning at målet om god økologisk funksjon jf. vannressursloven § 11 oppnås. En funksjonell kantsone tjener flere formål knyttet til både biologisk mangfold, fisk, vannkvalitet, landskap og friluftsliv, og vil også bidra til å motvirke erosjon langs vassdragene. Dette vil også kunne fungere som vilthabitat og viltkorridor, og det må sikres en best mulig funksjon. Vi mener derfor at arealdelen må inneholde en generell bestemmelse som sikrer ivaretagelse av tilstrekkelig brede kantsoner langs alle vassdrag i kommunen. Vi foreslår følgende bestemmelse: **«Kantsone langs vann og vassdrag:** Langs alle vassdrag i kommunen, med årssikker vannføring, avsettes en sone for sikring av kantvegetasjon (jf. Vannressursloven). Sonens bredde settes til 6 meter på

hver side, målt horisontalt fra kanten ved normalvannføring. For bekker uten årssikker vannføring avsettes en sone på 2 meter. Innenfor denne sonen er det ikke tillatt med snauhogst og bebyggelse. Rydding av stier, fiskeplasser samt uttynnings-/plukkhogst er derimot tillatt».

Ang. kulturvern faglige forhold

Nyere tids og automatisk freda kulturminner:

Punkt 4.4.1 handler om styring av byggeskikken og bevaring av eksisterende steds karakter. Det er positivt at kommunen skal finne ut hvilke prinsipper som skal gjelde for utvikling av Kirkenær sentrum og grendene. Kirkenær sentrum er et verdifullt kulturmiljø der både planlegging og enkeltsaker må ta hensyn til kulturminneverdiene.

Det er også positivt at det under 4.10 står at man vil ivareta kulturlandskapet.

4.11 handler om kulturmiljøer. Det er positivt at kommunen skriver at kulturmiljøer er viktige ressurser for samfunnet og i bærekraftig utvikling. Det står at kulturminner skal legges inn med hensynssoner i plankartet. Det er bra, og kommunen må huske å lage retningslinjer og bestemmelser som hører til disse. Det er i bestemmelsene at kommunen finner hjemmel til å nekte tiltak som forringer eller fjerner bygninger og kulturmiljøer.

En bærekraftig forvaltning av kommunens kulturmiljø bør ses i nær sammenheng med annen samfunnsutvikling. En bevisst bruk av kulturminneplanen i arealplanforvaltning er viktig for å sikre en langsiktig og forsvarlig forvaltning av kommunens kulturarv.

Med vennlig hilsen

Kristin Ryen Reithaug
seksjonssjef

Hanne Thingstadberget
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi til:

- STATSFORVALTEREN I INNLANDET
- STATENS VEGVESEN